

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 47.

Sreda 13. junija 1928.

Leto III.

Glad in pogin — ustrahovalno sredstvo.

Rudarje v trboveljskem revirju so pribili dobredno na križ. Kar po-
čenjata Trboveljska premogokopna
družba in vlada z našim rudarskim
proletariatom, ne najde primere niti
v postopanju kapitala s sužnji v
Kongu.

Zasluzek naših rudarjev je celo
takrat, ko na vso moč delajo, tako
nezadosten, da gladujejo dobredno
vsakdanji kruh. Sedaj so pa
našli še nov način izstradanja in
upropačanja delavstva. Svoje spo-
re zaradi dobave premoža rešuje-
jo s tem, da ustavijo delo in prisi-
lijo tako na tisoče in tisoče delav-
cev, da morajo neprosto voljno
štrajkati.

Kako naj rudarji ta čas živijo, pa
se živ krst ne vpraša.

Ali se je že kje videlo, da se
izrablja ljudski glad kot presijsko
sredstvo na lastno vlado in to pe-
riodično, in da ni te infamije sram
ne trboveljske družbe, ne vlade?

Trboveljska družba in vlada ubi-
jata s takim početjem njim izročene
delavce in državljane — Trboveljska
družba in vlada bi spadale na zatožno
klop, če bi sodniki storili svojo dolž-
nost. Zakaj, ni uboj samo to, če se
ponoči ubije in oropa človeka, še
večji uboj je, če se na desetisoče lju-
di, če se njihove otroke obsodi na
glad in smrt — zato da služi ta glad
in ta smrt kot spekulativno sredstvo
pri medsebojnih trgovskih in korup-
cijskih mešetarijah.

Proti takemu, v nebo vpijoče-
mu početju, ki je sramota za narod
in za državo in za ves svet, mora
dvigniti svoj ogorčeni protest vsa
poštena javnost. Na prisilnem brez-
delju in gladi naših rudarjev in nji-

hovich družin ne boste gradili svojih
trgovskih naklepov in špekulacij.
Povsod skušajo vsaj vlade same
preprečiti prisilno štrajkanje v
podjetjih — naše vlade pa ni sram,
da morajo cele mase delavcev po-
hajati, ker ji nekaj ne gre v račun.
Ali ni znala vlada prej urediti svo-
jih odnošajev in računov, in prisilili
družbo na kolena, če ji nekaj ni
prav?

Toda družba ima za seboj fran-
coski kapital in takemu gospodu se
je kot »svobodna in neodvisna drža-
va« težko upirati. Mnogo lažje je ob-
soditi lastne državljane na periodič-
no gladovanje, na trajno propadanje.
Mnogo lažje, ali zato toliko bolj sra-
motno!

Delavstvo mora spričo tega
zahtevati najmanj to, da se mu
dnevni prisilnega brezdelja plačuje-
jo. Ni delavstvo krivo ustavitve
dela. Ono hoče dela in vlada, od-
nosno ministrstvo prometa potre-
buje premož. Če že hočete, da vam
brezposelno delavstvo služi kot
ustrahovalno sredstvo, pa ga pla-
čujte, ne pa, da iz njegove blede
lakote kujete kapital!

Ogromni so profiti Trboveljske
družbe. Njene bilance si ogledajte! Na
gladu zgrajene bilance in dobički! In
še naj potencirani glad naših rudar-
skih družin služi kopičenju večjih in
večjih profitov.

Dosti! Vso pošteno javnost, v prvi
vrsti ves zavedni proletarijat kli-
čemo, da solidarno nastopi proti
takemu v nebo vpijočemu početju
kapitalistične družbe in naših vlad.
Plačajte izstradanim rudarjem nji-
hove proti svoji volji in brez po-
trebe izgubljene delovne dneve!

Veliko državno posojilo.

Evropske države druga za drugo
iščejo inozemska posojila. Pod ime-
nom »sanacija narodnega gospodar-
stva« se sklepajo pogodbe med boga-
timi in obubožanimi državami. Sve-
tovna vojna je namreč premetala
fiktivni kapital in ga koncentrirala v
državah velike antante — po bankah
v obliki zlata, kreditnih listin in voj-
nih dolgov za dobave, ki so jih pre-
jemale med vojno in še pozneje zla-
sti srednjeevropske in balkanske dr-
žave ter vojne odškodnine.

Dejansko bogastvo in fiktivno bo-
gastvo v papirju tvorita v zvezi z mi-
litaristično silo kapitalistične družbe
veliko silo, gospodarsko premoč, ki
se ji gospodarsko slabotni del sveta
ne more upreti z uspehom, niti ne
ogromna Rusija sama, ki je že kaza-
la tak namen.

Zlato v bankah in vrednostni pa-
pirji vseh vrst pa niso produktivni,
ne neso obresti in kapitalizem od ta-
kih naložb ne more živeti. Razvoj
dobre konjunkturo v bogatih državah
je oslabil po vojni. Ni eksporta, po-
trebni niso več toliko militaristični
trebni, ampak izdelki drugih vrst,
za katere pa tudi ni odjemalcev, ker
nima večina držav nikakšne kupne
moči. Skoro vse države srednje Ev-
rope in tudi Rusija so se postavile na
stališče, da je treba z vojno zaprav-
ljeno imetje nadomestiti z neizmernim
izkoriščanjem delovnih sil in konsu-
mentov, kar pa ne more voditi k sa-
naciji gospodarskih razmer, ampak
le k uničenju še tega, kar je, kakor
smo že zadnjič razpravljali v poseb-
nem članku.

Kapitalistični svet vidi to politiko
srednje Evrope, zato se boji, da mu
taka gospodarska politika Evrope
ne bo koristila, temveč ogroža celo
njegove zahteve do srednje Evrope.

S tega vidika je svetovni kapita-
lizem pripravljen dati svojim dolž-
nicam velika posojila, da se gospo-
darsko okrepe, ustalijo svoje valute
ter začno redno gospodariti ter od-
računavati njim dolžni obolosi, s ka-
terim so bile doslej tako malomarne.

Financiranje evropskih držav po-
tom svetovnega kapitalizma je torej
v interesu gospodarskega razvoja
prizadetih držav, ki z izposojenim
kapitalom lahko otvorijo nove vi-
re produkcije, s katero dvignejo gospo-
darske koristi celokupnosti, če rav-
najo po zdravih načelih gospodarske
in socialne ekonomije.

Tudi naša država se bori za 100
milijonov funtov inozemskega poso-
jila. Pogajanja pa ne gredo izpod rok.
Tajna diplomacija ne pove pravih
vzrokov, zakaj Anglija državi ne za-
upa. Ali iz vseh dogodkov je posneti,
da hoče tuji kapitalizem najprej do-
biti nekaj garancije, da ne bo to po-
sojilo izgubljeno. Boji se vojne, zato
se morajo odobriti nettunske kon-
vencije. Ne le to! Še več. Posojilo bo-
do dale interesirane države ter pre-
vezele jamstvo in sicer Anglija, Fran-
cija, Italija in Zedinjene države. Te
države si torej ne zaupajo med se-
boj, kakor ne zaupajo naši državi. S
posojilom bodo torej spravile to dr-
žavo za dolgo dobo let v popolno go-
spodarsko odvisnost, v vazalno dr-
žavo neke nove antante, ki bo skle-

nila posebno pogodbo o usodi naše
države. Silno previdne varnostne od-
redbe se torej pripravljajo, preden se
posojilo sklene, kar pa nam priča, da
položaju na Balkanu tudi kapitali-
zem ne zaupa.

Ni pa nikakršnega dvoma, da kra-
ljevlina SHS potrebuje veliko poso-
jilo, ker sicer ob današnjih razmerah
gospodarski razvoj ni mogoč. Naj de-
nar prinese sam vrag na repu, potre-
ben je in važno je, kako se bo poso-
jilo porabilo.

Politični in gospodarski krogi pri
nas trdijo, da imamo slabo državno
gospodarstvo. Zato ni tako postran-
skega pomena, če se posojilo dobi,
kako se bo uporabilo. Kakor poro-
čajo, utegne že samo najetje posojila

veljati nad 30 odstotkov (provizije
bankam, agentom itd.), kar pomeni,
da bo posojilo silno drago in če ga
potem državniki, ki bodo z njim raz-
polagali, nalože še velik del v nepro-
duktivne svrhe (vojsko, stratežične
železnice itd.), potem bo to posojilo,
kakor je potrebno, le novo breme,
ne pa obratna glavica za nove in
večje industrijske in kmetijske inve-
sticije, ki bi bile v stanu dvigniti se-
danji gospodarski položaj in tudi so-
cijalno blagodejno vplivati na razvoj
v državi.

Vsekakor bi bilo potrebno, da
vlada in merodajne politične stranke
v tem oziru jasno povedo svoje sta-
lišče, da ne bomo primorani domne-
vati, da gre le za veliko eksploataci-
jo — ker je prilika.

Ali smo svobodni?

Prav na dan, ko so se zbirali ju-
goslovanski kozaki v Splitu na svojo
vsakoletno parado, ki jo naši zve-
zarji prav neupravičeno imenujejo
kongres železničarjev, prav na ta
dan, t. j. v soboto dne 9. junija, so
načelniki železniških edinic prezen-
tirali svojemu podrejenemu osebju
v podpis okrožnico, ki jasno doku-
mentira našo toliko opevano ter pro-
slavljeno svobodo. Hvala vam lepa
za tako svobodo! V omenjeni okrož-
nici se namreč z vso strogostjo za-
bičava železniškemu osebju, da se
ne sme v svojem prostem času ni-
kamor ganiti, to se pravi, da ne sme
noben uslužbenec svojega službe-
nega »mesta« (to se pravi kraja)
brez »pismene dozvole« zapustiti.

Ta, menda turški ferman, je res
bil že svojčas razglašen, toda pri
nas ga ni nikdo smatral resnim,
ker si Slovenci nikoli nismo svo-
bode tako predstavljali. Kajti, če bi
se po tej okrožnici ravnalo, bi to
ne pomenilo nič drugega, kot neke
vrste kaserniranje. Čim večji kraj,
tem večja kasarna bi to bila, kjer
bi se smeli železničarji kot svobodni
državljeni milostno »prosto« gibati.
Železničar — pravi okrožnica —
nima zato odmora, da hodi okrog,
ampak za to, da se »odmori«. Tako

torej! Tudi prasci se odmore, ako
leže na trebuhu ali na hrbtu v blatu,
ker oni niso kulturni. Naš človek pa
ljubi svobodo in naravo ter gre po
trudopolnem delu rad na sveži zrak,
gre ven na polje ali še raje v pla-
nine. To velja zlasti za one, ki bi-
vajo v večjih mestih, v skrajno nez-
druvanih stanovanjih, a na drugi
strani opravljajo težko in naporno
službo v dušljivih kurilnicah ter
delavnicah pri najrevnejši hrani.

Torej tak železničar, ki je sicer
službe prost recimo od sobote zve-
čer do ponedeljka zjutraj, ne bi smel
v naravo »brez dozvole«! Tak že-
lezničar bi moral, po mnenju visoke
železniške birokracije, ves prosti čas
doma ležati, menda zato, ker ima
premajhno plačo. Kak smisel naj
ima to, se ne ve; mogoče ta, da se
železničar ne bi imel prilike z dru-
gimi sodržavljani, za katere taki
ukazi ne pridejo v poštev, preveč
evolucijonirani? Iz te moke ne bo
kruha. Če so naši janičarji, zve-
zarji, s tako vrsto svobode zado-
voljni, masa železničarjev gotovo
ni! Dobro pa je, da so vsaj v goto-
vih vprašanih gospodje šefi s svo-
jim osebjem solidarni. V svobodi
bomo spoznali suženjstvo.

Železničar.

Kr.:

Nettuno.

»Doli z Italijo!« se vpije danes na
naši, »Abbasso la Jugoslavia!« na
drugi strani meje. In kdo to vpije?

Nadebudna mladina, med katero
je seveda največ študentarije. In za-
kaj? Menda samo zato, da se dere
in vpije po ulicah, hujska ljudi na vo-
jno. In to seveda, na ljubo tiste bur-
žuazije, ki tira s svojo politiko naro-
de v pokolje, ne zato, ker zahteva to
mogoče interes narodov, nego le nje
razredni interes in njen imperalizem.

Kako stališče mora zavzeti raz-
redno zavedni proletarijat napram
tem naivnim komedijam, ki jih vpri-
zarja zapeljana mladina, ni težko upa-
niti. Vsekakor nima proletarijat s te-
mi demonstracijami ni skupnega, če-
tudi so v neki meri tangirani njegovi
interesi. Tudi sedaj ne, ko gre za ra-
tifikacijo nettunskih konvencij! No-
čemo s tem reči, da nas te konven-
cije nič ne brigajo. Saj se vendar tu-
di sedaj baranta predvsem le za našo
kožo! Baranta se za kožo tistih ma-
lih ljudi, ki tvorijo v teh državah
ogromno in brezpravno večino, za
kožo tistih, katere mora razredno za-
vedni proletarijat opozarjati pred
grozečo vojno nevarnostjo. Jasno je

zaenkrat, da je italijanski imperijali-
zem pridobil na terenu na balkan-
skem polotoku, kar nas bo, če pojde
tako naprej, prej ali slej dovedlo do
konfliktov z njim.

Kako naj se brani proletarijat
pred to nevarnostjo?

Ali naj izreka svoj popolen desin-
tereselement za konvencije, ki prilivajo
olje v ogenj nacionalnega sovraštva
med oba naroda?

Če pomislimo, da bi nosilo stro-
ške za kako klanje edinole delavsko
ljudstvo bojujočih se držav, če pomi-
slimo, da bi mi morali nositi svoje
glave na prodaj za tisto sodrgo, ki se-
di v direktorijih evropskih bančnih
in drugih trustev, tedaj moramo priti
samo do tega sklepa: Doli s kapita-
lizmom! A doli tudi z fašist-impe-
rijalistično buržuazijo celega sveta, z
vsemi njihovimi konvencijami in po-
godbami vred! Doli s pogodbami, ki
prinašajo politično šibkejšim naro-
dom in državam poleg okov suženj-
stva s seboj tudi kali bodočih vojn!

Za boj proti enemu in drugemu
mora zbirati proletarijat svoje sile in
potem res uspešno »voditi borbo za
mir!«

Volitve zaupnikov v železniških napravah

Velikanski poraz rumenih in črnih bratcev ter sijajna zmaga Saveza železničarjev.

Vendar enkrat! Sedaj, ko so se izvršili skrutiniji oddanih glasov pri progovnih sekcijah in kurilnicah, ki so pokazali v številkah, kam gravitirajo železničarji, beli sužnji, ki so bili tolikokrat ogoljufani in prevarani, in sedaj, ko to pišemo, prinaša meščansko časopisje grandiozna poročila o »kongresu« narodnih železničarjev in brodarjev, ki se vrši v Splitu. Tisoč tristo udeležencev, to je malo manj kot kadar zboruje kongres angleških rudarjev, katerih organizacija šteje nad milijon članov. Pa še več! Na kongresih zvezarjev imajo referate načelniki oddelkov ministrstva za promet in generalne direkcije. Načelnik prometnega oddelka je izvoljen za predsednika. Če taka organizacija ne bi rodila uspehov, ki ji načeljujejo delodajalci, ki vsak odpor ter sleherno nezadovoljstvo lahko že v kali zaduše, potem ne vemo, katera naj bi jih še rodila!

O kongresu, ki bi naj imel strogo strokovni in nepolitični značaj, pa se z mastnimi črkami poroča, da je manifestiral za Istro, Zadar, Reko in Trst. Zakaj imamo sploh še narodno skupščino, ki se že toliko časa bori za Nettunske konvencije, ko je »kongres« jugoslovanskih nacionalnih železničarjev mnogo bolj »učinkovit«? Zato pa naši železničarji čezdaljebolj spoznavajo pravo vrednost nacionalnih podreptikov, ki so to, kar so železničarji že od njih postanka vedeli, namreč coklja, ki ovira vsak napredek ter se pasivno obnaša pri vsakem poslabšanju položaja železničarjev in to kljub številni moči: 26.700 članov!

Ironija je, da so se prav v tem trenutku izvršile volitve obratnih zaupnikov, ko se v Splitu pretaka ter preliva šampanjec »zmage«, zmage — nad kom? Morda nad upravo, ki je tekom desetih let postanka države reducirala skoraj vse beneficije, ki so si jih železničarji

pravno prej priborili. Med tem ko so se v drugih državah po vojni obravnavali obratni sveti, ki imajo mnogo širšo kompetenco kot navadni zaupniki, se je v Jugoslaviji sistem zaupnikov ter personalnih komisij takoj po prevratu odpravilo, češ, to je boljševisko. Toda s tem so se podreptiki sistema strinjali, namesto da bi bili branili pravice osebja. No, danes so te kukavice dobile odgovor, ki jim bo bolj po ušesih brnel kot pa »lepi« kongres v Splitu. Nekateri šefi edinic so se še vidno trudili, da bi s svojim vplivom preprečili »škandal«, da bi zveza pogorela, pa ni nič pomagalo. Sedaj še nimamo pri rokah vseh rezultatov, toda iz teh, ki so nam na razpolago, je dovolj jasno, kako mislijo železničarji po svoji ogromni večini. Pri volitvah pri progovni sekciji Maribor gl. kol. je dobil Savez 5 odbornikov. Združeni zvezarji in klerikalci pa — enega samega, pa še ta se sramuje ter pravi, da on ne pripada nobeni »stranki«.

Pri progovni sekciji Maribor, ko-roška proga, pa sploh ni bilo volitev, ker nasprotne organizacije niso postavile nobenih kandidatov, to pa zato, ker nimajo sploh nobenih članov in je bila lista Saveza proglašena kot izvoljena.

Da so v mariborski delavnici dobili združeni rumenočrni 3 mandate, Savez pa 13, je že znano. Te dni so se vršile volitve obratnih zaupnikov v kurilnicah mariborskega okoliša in je rezultat sledeči: Oddanih glasov je bilo 394, od tega veljavnih 392. Savez je dobil 347 in vsi šest mandatov, med tem ko so združeni zvezarji in klerikalci dobili 45 glasov in so ostali brez mandata. Kaj bi rekel na to g. direktor dr. Borko, ki je trdil, da so železničarji zadovoljni, samo hujškači so krivi nezadovoljstva!

Gospoda Deržič in Žebot, kaj pa pravita vidva na to?

industrija in obrt, ako bi bili še tako intenzivno zaposleni, producirati letno 3.250.000 parov čevljev; v državi, ki šteje okoli 13.000.000 prebivalcev, bi pa potrebovali, ako računamo, da vsak prebivalec porabi letno samo 1 par čevljev, najmanj 13.000.000 parov čevljev. Kako tedaj, da sta naša obuvalska industrija in obrt v krizi? Tako: Statistični podatki izkazujejo, da se porabi pri nas letno komaj 3.860.000 parov čevljev — znači tedaj, da je komaj ena četrtnina našega prebivalstva obuta, tri četrtnine, t. j. preko 9.000.000 ljudi, pa je bosih!

Vsekakor imenitna in razveseljiva konstatacija!

In zakaj? Ni treba posebnega znanja, da se dožene, da leži krivda predvsem v tem, da so pri nas obuvala silno predraga, tako da jih nimoviti sloji pri svojem današnjem zaslužku ne morejo kupiti.

In kako naj bi ne bila ta obuvala predraga, če pa imamo zaščitno carino na obuvala, ki znaša od 35 do 80 odstotkov na fiktivni nakupni ceni! Pa so še vedno uvažana obuvala če-

šče cenejša kot obuvala domače produkcije, čeprav morajo plačati vso ono ogromno carino. Znači tedaj, da domače tovarne in domača obrt proizvaja obuvala za 35 do 80 odstotkov dražje od tuje industrije. Ali imajo take produkcijske panoge sploh pravico do eksistence? Nočemo s tem reči, da so naše čevljarske tovarne in naša čevljarska obrt krivi, da je njihova produkcija tako draga, napaka mora biti drugje, mora biti v vsem našem produkcijskem sistemu surovin, ki so vse predrage, v davčni politiki itd. Dejstvo pa vendar ostane, da so pri nas obuvala za 35 do 80 odstotkov dražja, nego bi morala biti — in da tudi zato narod, ker si ne more pri taki ceni nabaviti obuvale, bos hodil po svoji srečni in svobodni zemlji!

Do takih absurdnosti dovaja blazna zaščitna carinska politika na eni strani in še blaznejša notranja gospodarska in davčna politika na drugi.

Zato ponavljamo še enkrat: Krizo v naši industriji je treba iskati drugod in ne v uvozu. Zlasti v takih in podobnih slučajih ne!

Nečuvno postopanje političnih organov v Rakeku.

Savez železničarjev Jugoslavije, podružnica Rakek, je hotel že večkrat prirediti predavanja za svoje člane, v svesti si, da s predavanji najbolj more dvigniti duševni nivo svojih članov. Toda srezki poglavar v Logatcu, Poklukar, je že dvakrat prepovedal predavanja, katera naj bi imel s. Franjo Aleš. Na dan 1. maja t. l. bi se moralo vršiti skioptično predavanje o »Grozotah svetovne vojne«, dobrih nekaj dni pozneje pa o »Marčni revoluciji leta 1848.« A politična oblast je obakrat smatrala, da je treba dati predavanja in slike — v cenzuro, čeprav gospodje in gospod

Poklukar prav dobro ve, da so skioptična predavanja last kulturno-prosvetnega odseka Delav. zbornice za Slovenijo in da so že bila pregledana in cenzurirana.

Proti temu postopanju srezkega glavarstva v Logatcu najostreje protestiramo in zahtevamo, da se take šikane v bodoče ne ponavljajo več!

Tako izgleda pri nas svoboda govora. Pravijo med drugim, da so italijanski fašisti nekulturni ljudje, da v Italiji nima proletarijat nobenih pravic, da je brezpravna raja, da imajo v Italiji slučaj Matteottija itd. O, kako čudno blizu smo mi Italije ...

Skupen izlet vseh gorenjskih in ljubljanskih „Svobod“

se bo vršil v nedeljo 17. junija. Udeležé se ga »Svobode« Ljubljana, Šiška, Vič, Kropa, Lesce, Trzica, Javornik, Gorje in Jesenice. Odhod za izletnike iz vseh krajev je s prvim gorenjskim turistovskim vlakom, ki odpelje iz Ljubljane ob 5.28. Vsakdo naj si kupi karto do Javornika. Ta karta velja tudi za povratak, ker je vožnja s turistovskim vlakom polovična. Spored izleta je sledeč:

1. Na javornškem kolodvoru sprejmeta javorniška in jeseniška »Svoboda« vse izletnike.

2. Odhod proti Savi pred Delavski dom.

3. Od tu izlet proti Bledu čez Dobrovo in Vintgar. V Vintgarju kratko zborovanje, skupno kosilo, petje, godba itd.

4. Popoldan odhod proti Bledu, kjer bo svobodna zabava: veslači na čolnih, kopanje, plavanje itd. Povratak z zadnjim turistovskim vlakom.

Na predvečer se bo vršila na Jesenicah konferenca vseh gorenjskih »Svobod«. Vabimo vse delavce, da pridejo v nedeljo v naš krog. Udeležite se vsi tega izleta, na katerem se bodo spoznali med seboj sodruzi in sodružice iz najrazličnejših krajev! Vožnja stane Din 24.50 za vožnjo iz

Zgovorni rezultati carinsko-zaščitne politike.

V naši državi je več produkcijskih panog, ki skušajo rešiti svoj obstoj s tem, da omejujejo uvoz istih produktov potom čim višje zaščitne carine. Med te produkcijske panoge spada tudi čevljarstvo. Mi smo večkrat povdarjali nesmiselnost zaščitnih carin, ravno položaj v čevljarski produkciji nam pa spet nazorno dokazuje, kako pravilno je to naše stališče. Zadnje čase se mnogo razpravlja o krizi v čevljarski industriji in

obrti in se pripisuje vzrok visokemu uvozu, če si pa ogledamo številke, vidimo spet, kako je stvar v resnici drugačna.

V našo državo se je leta 1927 uvozilo večinoma iz Češkoslovaške in Avstrije za 82.097.000 Din čevljev (610.000 parov). Po tej statistiki bi izgledalo, da je bila domača produkcija za vso to veliko število čevljev oškodovana — v resnici je pa stvar taka, da moreta domača čevljarska

LEO SILA:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

23

2. Pahljača.

Ples — to je bilo hrepenenje marsikaterega sedmošolca. Leo je v počitnicah na veselici krvavo občutil svojo nemoč pred Binico in njenimi kavalirji, ker ni znal plesati. Kako so se vsi sukali z njo! Kako jo je prijetno stiskal pri valčku gospod pogranični komisar. Binica, mlada, živa Binica, se je udajala opoju plesa. Kakor pijana se je vračala pod roko svojega plesalca k mizi. Leo je sklenil živeti, Leo je sklenil uživati, Leo je sklenil plesati. Vstopil je v plesno šolo. Ne samo on. Več njegovih sošolcev. Po disciplinarnem redu sedmošolcem ni bilo dovoljeno. Toda v trenutkih, ko človeku govori duša in telo, je top zoper vsako prepoved, s katero skušajo učeni podagogi uničiti mladostno kri ali jo vsaj zavirati. Upornik je. Kaj mu je za predpostavljene, kaj za tiste dolgočasne, jezične profesorje in paragrafske ravnatelje. Plesati in povrh tega plesati kljub prepovedi — to daje posebni čar. Niso šli sicer v oficijelno plesno šolo, ki jo je vodil po mestu znani plesni učitelj. Tam je bilo treba črne obleke in šolnina je bila večja. V skromno plesno šolo, ki so jo otvorili privatni nameščenci, so se zatekli mladi študentje. Obleka promenadna, plesalke šivilje, trgovske učenke, skromne nameščenke, dve ali tri težke študentke iz dežele, ki niso mogle v oficijelno plesno šolo. (Sicer bi rade, zelo rade šle. Večina sošolk je bilo tam. Lepi, črnooblečeni gospodje so

bili tam, prinašali so bonbončke, nageljčke, imeli so lakaste čevlječke, da se je pri plesu kar plavalo skozi dvorano. O, kako so vse sanjale! Tudi Binica je bila tam. Lepa, pomladanska Binica, v svileni obleki, ki je jasno odražala kipeče grudi. Njen glavni kavalir je bil podporučnik-artilerist. Joj, kako so mu zvenele ostroge. Še v sanjah je slišala njih zvok.)

Tu pa je bilo vse bolj preprosto, skromno, skoraj siromašno. Bonbončki in nageljčki so bili redka prikazen. Študentje, ki so se zatekli v skromno dvorano pivovarniške gostilne, so se hitro vživeli in konkurirali med seboj. Pri šiviljah, trgovskih učenkah, pri vseh teh bednih, preprostih dekletih, je veljal študent kot senzacija. Saj so večkrat slišale, celo brale, kaki kujoni so zviti študentje. Ta ali ona je že imela kako storijo s študentom za seboj. In za mlado šiviljo je bilo imenitno, če je lahko dejala tovarišici: »Moj kavalir pa je študent!« Zakaj, po večini so imele pomočnike, učence ali pa mlade, denarja prazne podradnike. Leo je bil sprva nervozno boječ. »Bojim se, da ji ne pohodim s svojimi čevlji nežnih nožic...« je govoril in kazal na svoje čevlje, dobro, za ples malo pretežko delo vaškega čevljarja. »Kaj bi to! Saj nima vsaka kurjih oces! In če jih tudi ima! Saj dekleta tudi stopicajo po tvojih nogah. Na noge ne mislijo preveč. Ne na svoje ne na tvoje. K sebi jo stisni, zavrti jo in šlo bo. Boš že videl. Pravim, da bo šlo gladko. Za noge se nikar ne brigaj!« je modroval Martin, njegov sošolec, doma nekje iz Posavja. Kmet po duši in telesu, ki pa se je na vsak način hotel pogospoditi. Okoren, trd je bil kot hrast. Toda vse to mu ni bilo mar. Zdaj je pograbil

to — zdaj ono plesalko. »Če plačam, se tudi moram naučiti,« je zagodrnjal velikokrat napol sam zase, ko se je napotil po novo plesalko. Tudi Leonova plašnost je kmalu minila. Vedno bolj se je udajal plesu in včasih je kakor v nekem sugestivnem opoju zbijal šale vseprek. Učitelj ga je večkrat opomnil. Leo pa je bil prisotnega duha in je s hitrim odgovorom ali pa s šaljivim poklonom svoji sosedki takoj zabrisal resni njegov opomin.

Iz vseh plesalk so se sčasoma znašle tri najboljše. Vse tri šivilje. Lepa je bila po Leonovem mnenju samo ena. Plavolaska, nedolžnega obrazka, skromna punčka, ki jo je spremljala stalno njena mati. Pozneje se je izkazalo, da sta prišli iskat primernega ženina. Okrog nje so se zlasti sukali študentje. Nekateri gospodje so se radi tega večkrat jezili, zlasti, ko se je Leo opogumil in jih izzival. Študentje so se včasih med seboj dogovorili. »No, coj plešejo z Malči samo študentje!« Takrat je bilo ostalim plesalcem težko. Če se je kdo drznil prevzeti jo študentu, je takoj prihitel drugi in mu jo cdvzel. Poklon! Prijazen nasmeš. Prosim! Gospodična ni smela odkloniti, sicer bi se študentje maščevali.

Leo se je prikupil materi. »Ti, to je zelo slabo. Z materami ni dobro zobati skupaj ovs! Imajo skrivne namene.« To je bila Martinova modrost. Mogoče samo iz nevoščljivosti, ker je imel razposajeni sedmošolec Leo tak uspeh. »Ah kaj! Mati sem, mati tje! Hčerka dobro pleše, za silo je celo lepa in gospodje uradniki se jeze, če plešem z njo. To me zabava!« Kmalu je postal Leo junak plesne šole, iznajdljivi kavalir plavolase Malči.

(Dalej prihodnj.)

Ljubljane in nazaj. Iz drugih krajev je seveda voznja še manjša, tako da ni izlet zvezan z nikakimi velikimi stroški, ako vsakdo vzame s seboj nekaj mrzle jedi. Izleta se udeležijo

pevski in godbeni zbori posameznih »Svobod«. V slučaju slabega vremena se bo vršil izlet drugo nedeljo, 24. junija. »Svobodaši« in vsi delavci, na plan!

Dnevne novice.

Občina rubi državo! Nič ne glej-te dobelo! Ni še dolgo tega, ko se je pobežalo, da je bil stanovanjski urad deložiran in da je bilo sodišče urubljeno. Sedaj se poroča iz Vinkovcev, da je mestna občina Vinkovci te dni rubila državo, ki ji dolguje lepe vsote, katerih pa kljub več urgencam ni hotela državna uprava plačati. Pravosodno ministrstvo dolguje 41.000 Din, prometno ministrstvo pa 233.000 Din. Dne 9. t. m. si je vinkovska mestna občina prilastila neke državne predmete.

Higijska razstava na ljubljanskem velesejmu. Higijski zavod priredi vsako leto na ljubljanskem velesejmu tudi posebno razstavo o človeški higijeni. Ogledal sem si tudi letos to razstavo, ki je bila od lanske dokaj izpopolnjena. Razstava je v resnici interesantna in vzgojna. Zdi se mi pa, da bi pravi efekt te razstave mogel priti do veljave, če bi se ta ustanova še bolj popularizirala. Namem je že bil, da se prirede tam posebna predavanja; nekaj jih je celo bilo prejšnja leta. Ali uvesti bi morda bilo mogoče sistematično organizirana predavanja za delavstvo. Če bi hotele strokovne organizacije tukaj sodelovati in naprositi zavod za prirejanje primernih predavanj na razstavi, bi bila stvar za delavstvo jako interesantna in bi nedvomno rodila jako lepe uspehe v socialni higijeni.

»Političen« štrajk rudarjev v Hüttenbergu na Koroškem je zmogovito končal. Štrajk je trajal nekaj tednov. Že pred kakimi 14 dnevi so se bili glavni funkcionarji z upravo montanske družbe pogodili. Toda, ko so prišli s koncesijami pred rudarje, so slednji premajhne koncesije enodušno odklonili in štrajk se je nadaljeval. Sedaj je borba končana in podjetniški biriči si gotovo ne bodo upali v prihodnje postopati z delavci tako kot pred štrajkom. Splošna politična ter socialnopolitična prava se bodo v smislu dunajskega spora-

zuma vpoštevala: stanovanja in deputati so delavcem v Hüttenbergu zajamčeni; vprašanje dopustov se bo dobrohotno uravnavalo. Tudi ne bo radi štrajka nikdo preganjan. Delavci bodo čimprej začeli delati. Tako se varujejo socialnopolitični zakoni!

Še en štrajk, ki je dolgo trajal, in sicer pod zelo neugodnimi razmerami, pa je vendar zmogovito končal, je bil štrajk v industriji jute v Avstriji. Štrajkalo je 4000 delavcev in delavk. To delavstvo je bilo komaj do 50 odstotkov organizirano, okolnost, ki je najbrž podjetnike najbolj vzpodbujala, da so se postavili na znano staro trmasto stališče: najprej naj gredo delavci na delo in šele potem se bomo pogajali. Seveda so avstrijski delavci vseh strok prispevali k štrajkovni podpori, ker sicer polovica delavstva, ki ni bila organizirana, ne bi mogla dobiti podpore in štrajk bi bil v malo dneh zlomljen. Ta štrajk je dobra šola, kako ne bi smelo biti. Brez organizacije ni zmage in brez štrajkovnega fonda ni podpore!

Antifašistična razstava v Kölnu. V Kölnu je sedaj velika razstava časopisja pod imenom »Pressa«. Povodom obletnice smrti italijanskega mučenika sodruga Matteottija so v Delavskem domu otvorili antifašistično razstavo kot izpopolnitev »Presse«. Pri tej priliki so nastopili kot govorniki ss. Sallmann, Turati in Rusinja Angelika Balabanov. Razstava je pod varstvom organiziranega delavstva.

Obtožba proti Bela Kunu in tovarišem končno dvignjena. Kuna se obtožuje po starem avstrijskem paragrafu, ki je še vsaki reakciji pomagala iz zadrege, kadar si ni mogla drugače pomagati. To je takozvano tajno kovarstvo ali Geheimbündelei, § 293 a D. Z. t. j. snovanje tajne družbe v deželi, nadalje § 293 c D. Z.

Angelo Cerkvenik:

19. razstava Slovenskega umetniškega društva.

(Iz govora ob otvoritvi razstave dne 3. junija 1928 v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani.)

Slovensko umetniško društvo je deloma pod svojim sedanjim imenom, deloma pod svojim prejšnjim imenom »Klub mladih« priredilo doma in v inostranstvu 18 razstav. Izmed inostranskih razstav naj omenim n. pr. razstave na Dunaju, v Hodoninu, v Pragi in v Berlinu. Uspehi vseh teh razstav so bili — posebno v inostranstvu — naravnost epohalni, če vpoštevamo sorazmerno mnogo premalo pomemben sloves, katerega je slovenska vpadljiva umetnost med drugorodnimi kulturnimi ljudstvi, posebno pa tudi med Slovenci samimi, deležna.

19. razstava priča, da živi Slovensko umetniško društvo zelo tvorno življenje in da so njegovi člani močne osebnosti.

Tokrat razstavljajo trije člani tega društva: Tine Kos, kipar in slikarja Nande in Drago Vidmar, brata. Imena te trojice niso niti nepriznana niti nepoznana, vendar pa so njihova dela v primeri s svojo važnostjo, pomembnostjo in umetniško vrednostjo mnogo premalo znana, da o pravem in primernem priznanju niti ne govorim.

Kipar Tine Kos se je predstavil slovenskemu občinstvu 1919. l. z res originalnimi plaketami, ki brezdvomno dokazujejo njegov izreden dekorativni smisel. Njegov razvoj je do neke meje — ne analogen — paralelen z razvojem mnogoterih drugih slovenskih kiparjev v povojni dobi.

Tudi glede njega moramo ugotoviti, da je padel v tisto mrtvo fazo slovenskega kiparstva, v kateri je bila slovenska individualnost in individualnost vobče omrtvičena vsled mogočnega Meštrovčevega vpliva. Saj so temu črnemu in skrajno vabljevemu vplivu podlegli v večji ali manjši meri skoraj vsi slovenski kiparji, žrtvujoč svojo individualnost mentaliteti meštrovčevega ustvarjanja. Pa to ni nič čudnega in tudi ne tragičnega, lko vendar vemo, da so se vplivu močnih osebnosti po vsem svetu in v vseh časih udajale celo takšne osebnosti, ki so kdaj pozneje mogočno zasenčile svoje učitelje in idole. To je psihološko povsem umljivo, da ne rečem: naravno. In kaj naj rečem o Slovencih, ki nimajo Bog vé kako močne kiparske umetniške tradicije! Meštrovčevemu vplivu so podlegli celo kiparji drugih evropskih ljudstev, ki se lahko ponajajo z močno kiparsko tradicijo.

Tragično je le, če se umetnik ne more oti tujim vplivom, ki vstvarijo iz takšnih »umetnikov« le marionete.

Tine Kos pa je krepka umetniška narava, ki ji je bilo dano, da je z lahkoto to omrtvičenost pregnala in premagala ter se z marljivim delom in — dejal bi — s skrajno vestnim in poglobljenim študijem povzpela, prebrodivši srečno vse več ali manj splošne bolečine našega kiparskega vstvarjanja, nad povprečno površino slovenskega kiparstva.

Tine Kos je — to nam niti ob površnem pogledu na nekatera njegova dela ne more uiti — v koncepciji naravnost frapantno priprost, lahko umljiv, žensko nežen, otroško ljubeč v velikih, moško odmerjenih linijah in tehnično izredno dovršen. V njegovih delih je čutiti, kakor da je vza-

obdrževanje sestankov tajne družbe in pa § 293 c D. Z. t. j. zveze z zunanjimi tajnimi družbami. Razen tega še obtožba proti Bela Kunu po § 320 c D. Z. radi napačne prijave in končno po § 322 D. Z.: prepove-

Karl Kautsky:

Žena v razvoju človeštva.

Občeznano dejstvo je, da sta za življenje človeštva moški in žena enako neizogibno potrebna in da sta enako važna. Toda to velja le tedaj, če gledamo družabno življenje kot doživljanje, ki se vedno na enak način ponavlja. Ne velja pa z ozirom na spremembe življenja, t. j. z ozirom na družabni razvoj. Za razvoj družbe nista moški in žena imela vedno istega pomena. Ta pomen se je spreminjal obenem, ko so se spreminjali vsakokratni ekonomski (gospodarski) pogoji. V začetkih kulture, ko ni bilo skoro druge delitve o delu kakor ona med moškim in ženo, pripadala nje-mu boj (vojna) in lov, njej pa gospodinjstvo, ki je obsegalo tudi skoro celo produktivno delo, t. j. početki obdelovanja zemlje in (domače) industrije. Najvažnejše iznajdbe in razkritja so se v tem študiju izvršile v delovnem področju žene in ona tedaj doseže za razvoj dosti večji pomen, kakor moški.

Isti razvoj pa končno ustvari pogoje, ki sodelovanje žene pri dviganju človeštva močno pomakne v ozadje. To se zgodi, brž ko se poljedelstvo razvije preko prvotnega izsekavanja njive do prave obdelave polja s plugom, ki ga vleče vol, in ko se posamezne grane industrije (domače) ločijo od gospodinjstva in pripadajo posameznim poklicom. Ta nova udejstvovanja izvršuje že moški. Delež teh v tehničnem razvoju vedno bolj prekaša delež žensk, katerih domače gospodinjstvo ostaja sorazmerno konservativno (staro.)

To se še bolj pokaže ob postanku države, ki je produkt vojne in osvojevanja in ki se obdrži z vojno spretnostjo, kar tvori delo in spretnost moških.

Osvojitev in izkoristitev državne moči, t. j. politike, je torej od vseh početkov privilegij moških. Tedaj oni

jemno raste s kmetom, delavcem, težakom.

Prezreti ne smemo, da vporablja Kos Tine priprosto material, terakoto, kar je pri nas vsekakor novo in nenavadno, današnjim potrebam in dokaj negativnim gmotnim razmeram še najbolj primerno. Poleg tega dela terakota njegove umetnine zelo prikupne, privlačne in vabljivo miče gledalca. Naposled ima terakota — tega ne more nihče zanikati — posebno glede trajnosti in možnosti tisočletne ohranitve svojo izredno realno vrednost.

Vidmar Nande, slikar, se je začel udejstvovati 1920. Vstvarjal je tedaj menda bolj v soglasju s slovenskim tedaj sodobnim slikarstvom, nego pod njegovim vplivom. Sploh je bil Nande vedno trdovratno samosvoja narava, ki ji je čutili skoraj nekakšen fizičen odpor, fizično antipatijo proti vsakršnim vplivom.

Mislím, da se ne motim, če rečem, da se je jel pri nas pojavljati kot nekakšen slovenski Wisthler. Bistvene poteze njegovega tedanjega vstvarjanja so bile: mehko in melanholično gledanje na svet.

Polagoma smo jeli opaziti, da prehaja iz pravkar omenjenega štadija v neko ekspresionistično razpoloženje nasproti naravi. Na tej razvojni poti si je Nande Vidmar pridobil brezdvomno mnogotera umetniška spoznanja in dobrine, ki se očitujejo šele danes kot pravilno uporabljani in preračunani (oprostite mi ta izraz!) slikarski elementi. Ni nevažno poudariti, da se tekom vse te dobe pojavlja kot nekakšno drugo slikarjevo bistvo — reakcija na izolacijo in samoto, ki sta bili visoko v hribovih edini umetnikovemu hrepenenju primerni tovarišici.

(Konec prihodnjič.)

dana vrnitev. Razen Bele Kuna so še na zatožni klopi: Jurij Mayerhofer in Ilona Brenner. Obravnava se bo vršila v drugi polovici junija. Orambo so prevzeli odvetniki: dr. Schönhof, dr. Rosenfeld in dr. Skein.

politično in gospodarski že daleko prekašajo ženske.

Ni večje zmote, kakor mnenje, da postaja položaj žene tem boljši, čim višja postaja kultura. Na Grškem so uživale žene (v zakonu) večji ugled in več svobode v časih Homerja (najstarejši časi) kakor v dobi Perikleja. Zakonske žene v visokokulturnih Atenah so bile mnogo bolj zaslužene kakor one v surovi in zaostali Sparti. Globoko segajoča sprememba v položaju žene se začela šele s čisto novimi gospodarskimi odnosi, ki zavladajo iz industrijskega kapitala. Osvoboditev žene kakor tudi mezd-nih delavcev se omogoči iz teh novih odnosov. Toda do tega ne pride po teh odnosih kar samo po sebi. Nasprotno. Industrijski kapital stremi za tem, da proletarijat, zlasti pa proletarsko ženo čim nižje potlači, kakor so povprečno preje tlačili delovne sloje. Ali pod učinki istega kapitala, se država in družba izoblikuje tako, da omogoči delavcem in ženam, boriti se po neizrekljivih težavah uspešno proti temu ponižanju in da se vedno bolj bližajo popolni osvoboditvi.

To se doseže za en del žensk na ta način, da kapital vedno bolj razdira družino v njeni stari obliki pri vseh onih, ki nimajo posesti in tudi pri onih, ki se štejejo k srednjemu stanu, in sicer s tem, da iztrgava žene in hčere iz kroga gospodinjstva in jih sili na pridobitno delo, za katero kapital tudi nudi priložnost. Obenem industrijalni razvoj vedno bolj krči delo v domačem gospodarstvu.

Tako se za vedno večji del žensk raztrgava stara vez na gospodinjstvo in ženska postaja vedno bolj enakovredna sodelavka moškega. Posreči se ji tedaj, da si v državi in v družbi osvaja skupno z moškim vedno več pravic.

Žensko gibanje in proletarski pokret sta oni dve veliki in zmagojuči gibanji, ki dajeta našemu času svoje obiležje. Izvirata iz enakih ekonomskih pogojev in korakata dolgo časa paralelno drug poleg drugega. Mnogim od nas se je zdelo, kakor da bo socializem vzrasel iz združenega delovanja za svojo osvoboditev borečih se žen in proletarcev.

Danes pa vemo, da je to bila iluzija ali prevara. Proletariat kot najnižji razred se ne more osvoboditi, ne da bi osvobodil vse zatirane. Temu nasproti ženske kot take nikakor ne potrebujejo že osvoboditve proletarijata.

Priznanje političnih pravic ženskam nima torej tega nujnega učinka, da bi se k proletarskim četam socializma tudi že takoj pridružile ženske same po sebi. Torej ne pomenja še povečanje moči v prid proletarijatu, temveč le podvojitev polja rekrutacije za vsako izmed razrednih strank. In niti ni natančno baš podvojitev. Kajti ženske proletarijata so vsled svoje dosedanje zaostlosti duševno bolj kakor moški zavisni od svojih je-robov, od katerih so se dale ljudske mase doslej na konopcu voditi, zlasti od duhovščine.

In v resnici vidimo, da se iste stranke, ki so se doslej najbolj upirale ženski volilni pravici, sedaj celo stremijo za tem kot n. pr. klerikalci v Belgiji, da bi tako obdržali svojo vladno nad proletarijatom.

Toda četudi je taka politika zelo zvitá, je ravnotako kratkovidna, kakor je bila Bismarčkova politika, ki je leta 1867 in 1871 dal nemškemu narodu splošno in enako volilno pravo, da bi nadmoč kmetov mobiliziral proti neprijetnim liberalcem. Dosegel je pač polom liberalcev, ali s tem je v zameno dobil dosti odločnejšo in zelo brzo naraščajočo opozicijo socialnih demokratov.

II. Okrožni zlet DTE „Svoboda“, Studenci, dne 14. in 15. julija v Studencih.

Na plan za „Svobodo“!

Prireditve se vrši ob vsakem vremenu.

Odbor.

In tako mora priti ženska volilna pravica prej ali slej v korist socializma, da se meščanske ženske energično udeležujejo razrednega boja svojih mož in da se mnogo proletark vodijo za nos dušni in prosvetni agentje vladajočih razredov.

Udeležba pri volitvah pomeni najboljše sredstvo, da v ženskah, ki se jih je moderno življenje najmanj dotaknilo, vzbudimo interes in razumevanje za proletarski razredni boj. Brez tega razumevanja žensk proletarijat ne more uspešno voditi svojega boja. — To, da se delavec udeležuje razrednega boja, pomenja zanj večje žrtve kakor za posedujočega. In moški proletarec je v vsem svojem političnem in socialnem delovanju bolj vezan na simpatijo žensk v svoji družini kakor mož posedujočih. To je v zvezi s tesnobo stanovanjskih prilik in s skromnostjo dohodkov.

Polno svojo silo v državi in v družbi more proletarijat razviti le tedaj, če se njegove ženske z istim navdušenjem in razumevanjem udeležujejo boja kakor možje. Kapitalist pa rabi v svojih bojih proti proletarijatu mnogo manj pomoči in razumevanja, kot simpatije svoje žene ali svojih hčer.

Nič torej ni za socializem važnejšega kakor to, da ženo vzdrami. In zato je pomenjalo in pomenja za nas ženska volilna pravica dosti več kakor za meščanske razrede, da bi nas v početkih številčno nekoliko oslabilo. Kjer je enakopravnost žene že izvojevana, tam ni več treba apelirati (klicati) na ženski interes proletark, tem bolj pa na njih proletarski interes. In sicer ne na to, kar jih loči od moža, temveč na to, kar jih dela za sobojevnice moških razrednih borcev. To je, kar tudi mednarodnim socialnodemokratskim ženskim dnevom daje največji pomen za socializem.

Prevedel I. Favai.

Maribor.

Naša večina na mestnem magistratu pa ima res smolo. Karkoli začne, vse se ji pokvari. Komaj je sklenila, da bo zgradila na Felberjevem otoku provizorično kopališče, ki bi naj bilo v treh tednih gotovo, pa ti pritise od ene strani skoro nevzdržna vročina in obenem naraste tudi Drava, tako, da si ubogi gradbeni urad ne upa niti na otok. In zdaj bi naj gospod Dr. Jerovšek pomagal. Pa kako? On je sicer mestni svetnik, čeprav proti zakonu, a prav radi tega ne more ničesar, ker je odložil dušebrižništvo in ni več kompetenten, da bi Dravo reguliral. Naš gradbeni urad pa se le boji, kaj bo, če bo prej kopalna sezona končana. V mesecu avgustu bo

gotovo muhasta Drava popustila in kopališče bo ravno za mesec novembra gotovo. Najbolje bi še bilo, če bi se naš »slavni« odločil za kopališče v kakem bolj suhem kraju, kjer se ni bati prevelike mokrote. Mogoče pri sv. Bolfenku na Pohorju!

Mestna občina mariborska razpisuje na podlagi sklepa mestnega občinskega sveta mariborskega oddaja zemeljskih in betonskih del za izvršitev cestnih kanalov na Betnavski cesti in sosednjih ulicah. Pravilno kolekovane (ponudba 100 Din, priloge 5 Din) zapečatene in na ovitku s »Ponudba za izvršitev cestnih kanalov na Betnavski in sosednjih ulicah« označene ponudbe je vložiti do 13. ure dne 19. junija 1928 v vložišču mestnega magistrata. Takse in druge dajatve je vpoštevati pri enotnih cenah. Za ponudbo potrebni načrti in spisi so proti plačilu nabavnih stroškov na razpolago med uradnimi urami pri mestnem gradbenem uradu od 12. junija 1928. Mestna občina mariborska si pridržuje pravico, oddati dela skupno ali posamezno in brez ozira na višino ponujenih cen.

Ljudska univerza v Mariboru. Občni zbor Ljudske univerze se vrši v sredo 13. junija, ob 8. uri zvečer v čitalnici študijske knjižnice.

Ptuj.

Krajevna organizacija SSJ sklicuje svoj redni občni zbor v soboto, dne 16. junija 1928 ob pol 8. uri zvečer v gostilni »Pri pošti«. Dnevni red: 1. Poročilo starega odbora. 2. Volitev novega odbora. 3. Slučajnosti.

Opozarja se vse člane in članice, da se občenega zbora zanesljivo udeležijo in pripeljejo s seboj nove člane, da se vpišejo v našo organizacijo. Tudi se prosi vse člane, da pri- nesejo s seboj svoje izkaznice, da pred občnim zborom poravnajo svojo članarino, kateri jo še dosedaj niso.

Shod sklicuje krajevna organizacija SSJ v Ptuj v nedeljo, dne 17. junija 1928 ob 9. uri dopoldan v gostilni »Pri belem križu« s sledečim dnevnim redom: Politični položaj. Na shodu poroča poslanec sodr. Petejan iz Maribora. — Socialisti, delavci, delavke, obrtniki in nameščenci, vsi na shod; pokazite, da še živite.

Vič.

V nedeljo, dne 1. julija prirede združene socialistične organizacije na lepem senčnatem vrtu »Zadružnega doma« vrtno veselico s pestrim programom, kakor srečolov itd. Eventuelni čisti dobiček je namenjen za zgradbi prepotrebne dvorane. Opozarjamo že danes vse ljubljanske organizacije, da na ta dan ne prirejajo drugih prireditev. Vabimo vse sodru-

ge, da nas obiščejo. Pokažimo, da smo solidarni in disciplinirani. Za dobro pijačo in jedilo, tudi za abstinente skrbi in jamči vodstvo gostilniške zadruge, ki je v rokah vičanskega delavstva.

Torej 1. julija vsi na Vič!

Veselični odbor.

Radana vas pri Žrečah.

Preteklo nedeljo se je vršil pri nas zelo uspešno shod oziroma ustanovni občni zbor Saveza metalstkih radnika. Shodu je predsedoval sodr. Sajovic, o splošnem političnem položaju v državi in o nalogah strokovne organizacije pa je poročal s. Jelen iz Maribora. Poročevalec nam je v poljubnem govoru naslikal bedni položaj delavcev, posebno v onih krajih, kjer ni delavskih organizacij, iz česar smo spoznali, da je naša rešitev edinole v močni razredni politični in strokovni organizaciji in ko je končno pozval navzoče, da se organizirajo, se je priglasilo lepo število novih članov, nakar smo si izvolili odbor iz naslednjih sodrugov: Predsednik Rabič Anton, tajnik Sajovec Filip, blagajnik Magerl Konrad, v kontrolo pa Ternek Ignac in Ornik Peter. — Po zaključku shoda smo se razšli s trdnim sklepom, da nas čaka sicer še obilo posla, vendar pane bomo poprej mi- rovali, dokler si ne zgradimo močne organizacije, katera edina nam lahko pomaga do človeku podobnega življenja.

Pobrežje pri Mariboru.

V soboto, dne 16. junija se vrši v dvorani gospe Simonič na Pobrežju ob pol osmih zvečer ljudski

shod, katerega skliče krajevna organizacija SSJ na Pobrežju s sledečim dnevnim redom: 1. Splošni politični položaj v Jugoslaviji, poroča sodrug poslanec Petejan iz Maribora. 2. Občinske zadeve. 3. Raznoterosti. K mnogobrojni udeležbi vabi krajevna organizacija.

Podružnica „Svoboda“, Studenci

naproša vsa kulturna, strokovna in politična društva, da nam blagovolijo pravočasno javiti, v kakšnem številu se nameravajo udeležiti naše prireditve dne 14. in 15. julija; osobito telovadna in pevka društva naj pošljejo najkasneje do 15. junija sporočilo, s čim nameravajo nastopiti dne 14. julija zvečer pri akademiji, katera se vrši v dvorani »Union« v Mariboru. — Sodrug, agitirajte za ta dan! Odbor.

Naročajte in širite »Delavsko Politiko«! Zahtevajte jo v vseh lokalih, kamor zahajate! Kupujte edino v trgovinah, katere inserirajo v delavskih listih! Podpirajte svoj tisk, ker s tem jačate svojo moč!

ČITAJTE

ново izišlo, socialno dramo Rudolfa Golouha

KRIZA.

Naroča se pri upravi »Delavske Politike« v Mariboru, Ruška cesta 5. Vsaka naša knjižnica, vsak naš čitatelj mora naročiti to našo najboljšo socialno dramo.

Vozni red veljaven od 15. maja

Prihod in odhod osebnih vlakov v postaji Maribor glavni kolodvor

Prihod vlakov v Maribor gl. k.			Odhod vlakov iz Maribora gl. k.		
Vista vlaka	Prihaja iz	ob uri	Vrsta vlaka	Odhaja v	ob uri
brzi	Zagreb	0:25	brzi	Avstrijo	0:45
•	Wiena	1:15	•	Ljubljano	1:45
•	•	2:25	•	Zagreb	2:50
potniški	Ljubljane	4:01	•	Avstrijo	4:45
brzi	•	4:15	•	Zagreb	5:20
potniški	Čakovca	6:28	•	Čakovec	5:35
•	Poljčan	7:31	•	Prevalje	5:40
•	Dravograd	7:38	•	Avstrijo	6:25
•	Št. Ilja	7:42	•	Št. Ilj	6:40
•	Avstrije	8:14	•	Čakovec	8:24
•	Čakovca	9:10	•	Ljubljano	9:20
•	Ljubljane	9:37	•	Avstrijo	9:25
•	•	11:52	•	Falo	10:30
•	Fale	11:58	•	Ormož	10:40
•	Avstrije	12:32	•	Avstrijo	13:10
•	Prevalja	12:53	•	Prevalje	13:20
brzi	Avstrije	13:53	•	Ljubljano	13:25
potniški	Ormoža	14:40	•	Št. Ilj	13:30
brzi	Zagreb	14:51	•	Ljubljano	14:25
•	Ljubljane	15:02	brzi	Zagreb	14:35
•	Št. Ilja	15:11	•	Avstrijo	15:37
•	Ljubljane	16:34	•	Čakovec	16:18
•	Avstrije	18:20	•	Falo	17:10
•	Čakovca	18:21	•	Ljubljano	17:20
•	Fale	18:41	•	Prevalje	18:34
•	Št. Ilja	20:31	•	Št. Ilj	18:45
•	Prevalja	21:—	•	Pragersko	19:20
•	Avstrije	21:34	•	Avstrijo	20:—
•	Čakovca	21:47	•	Čakovec	21:06
•	Ljubljane	22:—	•	Ljubljano	23:25

Enkratna ponudba.

Vsakdo, kdor za pol leta, t. j. za čas od 1. aprila do 30. septembra naroči ali pa obnovi naročnino za Radiowelt, dobi po svoji volji eno izmed tukaj navedenih treh knjig od Hans Günther u. Dr. P. Stuker in sicer: Radioexperimente, Mk 3.80; Radio-technisches Lexikon, Mk 3.60; Wo steckt der Fehler? Mk 4.— zastoj. Naročite se še danes! Samo oni abonenti imajo pravico do premije, ki pošljejo naročnino do 10. IV. in 1 S (šiling) za pošto in zavojnino.

Delikatesna trgovina

FRANC KURINČIČ

Prijeten bufet za sedeže goste. Maribor, Aleksandrova c. 31.

Vsi kupujejo obleke pri

J. Trpinu, Maribor, Glavni trg 17

ker tam se dobi suknjo že od 26 Din naprej, kakor tudi vsakovrstno drugo blago po najnižjih cenah.

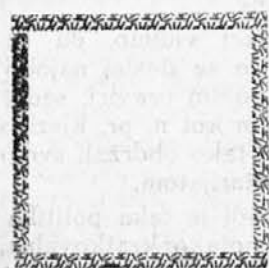
I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z O. Z.

Ustan. 1898 MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36—38 Telefon 324

Prodajalne v Slomškovi ulici šte. 2 in na Glavnemu trgu šte. 18

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih peciva na zavarovalno znamko D. P.

Ali ste že preizkusili
„PROJA“ ječmenovo kavo?

Dobliva se jo povsod. Dobliva se jo povsod.